

MESELLER Üzerine Bir İnceleme

- Kral Süleyman'ın özdeyişlerinin mesajı -

28-) Meseller 8. Bölüm – Kelam Çalışması / Vaaz

Kitabının bazı tercümelerinin 8:22 ayetinde “yarattı” olarak geçen kelime aslında Septugent tercümesinden gelmektedir. İbranice metinde Tekvin 1:1 ayetinde “*yaratmak*” olarak tercüme edilen kelime “*bara*” olup Meseller’in 8:22 ayetindeki “*yarattı*” olarak tercüme edilen kelime ise “*qanah*”tır.

“*Qanah*” kelimesi Tekvin 4:1 ayetinde “*doğurdu*”, Tekvin 14:19 ayetinde “*yaratan/sahibi*”, Tekvin 17:12 ayetinde ise “*satın alınmış*” anlamında kullanılmaktadır.

Yine “*qanah*” kelimesi Mesellerde 1:5 ayetinde “*anlamak*” veya “*bilgelik almak*” anlamında; 4:5, 7 ayetlerinde ise “*sahiplenmek*” anlamında kullanılmıştır.

Yine Meseller’de 8:23 ayetinde “*yerimi aldım*” diye tercüme edilen “*nasak*” kelimesi Mezmur 2:6 ayetinde “*oturttum*” olarak tercüme edilmiştir. Bu kelime, bir prensin resmi törenle tahta kral olarak oturmasını ifade eder (ama dikkat edin bu olay bir gün olmadı, ezelde oldu).¹

Bu nedenle Meseller Kitabı’ndaki kelimelere dar anlamda bakmamalıyız. Meseller, İbrani edebiyatına ait şiirsel yazılardır. Bu nedenle **mecazi** anlamlarla dolu zengin bir edebi tür olduğunu unutmamalıyız. Bu yüzden şiirsel yazılara bakarken, her kelime ile Mesih arasında doğrudan bağlantı kurmaya çalışmak yanlış olur.

Yani 8:22 ayetine bakarken Tanrı başka bir varlık; *yarattığı* ya da *sahiplendiği* ya da *doğurduğu* bilgelik başka bir varlık diye bakarsak yanlış yorumlarız. Çünkü **Tanrı vardır ve Tanrı bilgeliktir. Bunları birbirinden ayırmamız gerekmiyor.** Böylece burada bahsedilen bilgelik, Üçlü birliğin ikinci kişisi olan Mesih’tir.

Ve şiirin içinde mecaz olarak yazılmış “*yarattı ya da sahiplendi ya da doğurdu*” ifadeleri, Baba ve Oğul arasındaki yakınlığı ve ilişkiyi güçlü bir şekilde vurgulamak için vardır. Burada geçen “*yaratıldım, doğdum*” şeklindeki mecaz ifadeler Mesih’in diğer insanlardan farklı bir şekilde var olduğunu vurguluyor aynı zamanda. Çünkü bunlar öncesizlikten beri var olan bir ilişkiyi ifade etmektedir.

Bilgelik akıl ve yürek ile kavranan bir olgu olduğu halde 3:18 ayetinde bir ağaca benzetilir. Bu ayet nasıl ki, gidip özel bir ağaç bulup ona sarılmamızı söylemiyor ise;

¹ Yani Mesih yaratılmış herhangi bir insan gibi tarihte bir gün bir göreve getirilmedi. Mesih “Tanrı’nın sonsuz Oğlu, Tanrı’dan Tanrı, yaratılmamış” olması sebebiyle O’nun yeryüzündeki görünen fiziksel varlığı ile hizmeti henüz yokken bile O, Rab ve Kurtarıcı olarak zaten kraldı. Dolayısı ile gerek 2.Mezmur’daki gerekse Mesel’deki bu ifade Mesih’in öncesizliğine bir işaretidir.

3:22 ayetinde bilgeliğin, insanın boynuna takacağı bir kolye ya da gerdanlık gibi olduğu ifade edilirken, bilgeliğin insanın yaptığı bir el işi gibi bir şey olduğunu söylemediği gibi ya da bu takıların alınıp boyna takılmasından bahsederken bilgeliğin fiziksel bir yolla elde edildiğini söylemiyor ise; 8:22 ayeti de Mesih'in yaratılmış biri olduğunu söylemiyor. Çünkü bu mecaz bir ifade olarak vardır.

Diğer yandan mecaz ifadeler Mesih'in kendisini ifade ederken bizzat kullandığı şeylerdir. Yuhanna 15:1 ayetinde Mesih "*Ben gerçek asmayım Babam da bağcıdır*" dediğinde, kimse Mesih'in konuşan bir bitki olduğunu düşünmez; çünkü bu Mesih'in söylemek istediği şey değildir. Benzer şekilde Mesih kendisinin "*kapı*" olduğunu söylediğinde açıktır ki, bir gerçeği mecaz anlamda konuşmuştur (Yuhanna 10:9).²

Öyleyse Meseller Kitabına bir bütün olarak bakıp Mesih'i görmeye çalışırken, tek bir ayete ya da tek bir kelimeye bakarak doğrudan Mesih ile ilişki kurma hatasından kaçınmalıyız. Çünkü Meseller şiirsel ifadelerdir.

29-) 8. bölümü 1-5; 6-11; 12-16; 17-21; 22-31, 32-34 ayetleri olarak altı bölümde gözden geçirelim.

1-5 ayetlerinde bilgelik **yüksek yerden** insanları çağırıyor. Bu da bilgeliğin yüksek mevkisini görmemiz ve bilgeliğin mesajının ne kadar önemli olduğunu anlamamız için önemlidir. Bilgelik olmaksızın akılsız kişiler olacağımızı, bilgeliğe sağgörü ve anlayışın eşlik ettiğini; "*öğrenin*" emrinden de bunun gerekliliğini görüyoruz. Bu bilgelik erişilmesi zor, çok gizli ve çok yüksek bir felsefe gibi değil; öğrenilebilir ve pratik bir yol olarak insanlığa sunulmaktadır.

6-11 ayetlerinde bilgelik bize iki emir veriyor. Bunlar bilgeliğin söylediklerini dinlememiz ve bilgiyi edinmemizdir.

12-16 ayetlerinde dinlememiz ve edinmemiz gereken şeyin "*sadece bir bilgiyi bilmek olmadığı*" bilgeliğin neler ile ilişkili olduğu, bilgeliğin nelere eşlik ettiği de açıklanıyor. Bu bilgeliğe sağgörüye eşlik ediyor; bundan dolayı da bilgelik RAB korkusu ve kötülükten kaçınma ile yürüyor. Bu bilgelik o kadar pak ki, her bencilliğin, her çekişmenin, savaşın, yıkımın kökünde olan gurur, küstahlık ve kışkırtıcı öfkeden [ve sözlerden] uzaktır. Bu bilgelik insan zayıflığına güç vaat etmektedir. Bu bilgelik daima kötü yönetim altında ezilenlere adil yönetim vaat etmektedir. Öyleyse hizmet etmek için tahta geçip de savaş ve kıtlığa sebep olanlara bu bilgelik doğru ve adil bir yargı getirecektir. Ve bilgeliğe sarılanlara ise dürüst bir şekilde egemenlik sürmeyi vaat etmektedir.

17-21 ayetleri bilgeliğin ödülüne değinmektedir: Sevgi, zenginlik, iyi bir ad (ün)... Bilgelik insana öyle bir yeni anlayış getiriyor ve dünya görüşünü öyle güçlü bir şekilde

² Yuhanna 6:35, 41, 51 ayetlerinde Mesih kendisini "ekmek" olarak; Yuhanna 9:5 ayetinde "ışık" ya da dünyayı aydınlatan gök cisimleri olduğunu ifade ederken mecazi anlam kullanmıştır.

değiştiriyor ki, bilge kişiler kalıcı değerleri tercih ediyor; ama altın ve gümüşe dünyanın gözü ile bakmıyor.

17. ayet 4:4, 6, 8 ayetlerini hatırlatmaktadır (7:2, II.Selanikliler 2:10). Bu sevgi bir koruma, esenlik, yüceltilme vaat ediyor. Ve yine bu bölüm Mesih'in davetini bize hatırlatıyor:

Matta 7:⁷“Dileyin, size verilecektir. Arayın, bulacaksınız. Kapıyı çalın, size açılacaktır.

22-31 ayetleri bilgeliğin görkemine işaret eder: bilgelik yaratılıştan önce vardır (22-26); ve bilgelik yaratılışın mimarıdır (27-31). 8:22-31 ayetleri Eyüp 38:1-11 ayetlerine bir cevap niteliği taşıyor. Yaratılış ve düzenlenmesinin nasıl olduğunu kavramak insan için zordur; ancak bilgelik (Mesih kişisi) yaratılıştan oradaydı (Yuhanna 17:5).

32-36 ayetleri Yeni Ahit'te, mektuplardaki son selam ve bereketleme gibi yerini alıyor. Yazılanları adeta mühürlüyor. Benzer örneklerini bulabileceğimiz bir son davet sözü gibidirler (Mezmur 119:1-2; 128:1).

Luka 11:²⁸O ise şöyle yanıtladı:“Asıl Tanrı Sözü'nü işitip de uygulayanlara ne denli daha mutlu!”

8:32 ayeti için 5:7; 29:18 ayetlerine bakınız.

8:33 ayeti için 4:1 ayetine bakınız.

8:34 ayeti için 3:13, 18 ayetlerine bakınız.

Bilgelik çağırıyor ve dünya bunu iki şekilde cevaplayabilir. İnsanlar bu çağrıya ya bağlanacaktır, bunun anlamı yaşam demektir (8:35); ya da insanlar bu çağrıya uymayacaktır, bunun anlamı da ölüm demektir (8:36).

Böylece öncesizlikten beri var olan bilgeliğin, bu yaratılışın başında her şeyi düzenleyen bilgeliğin (Yuhanna 1:1-18)³ peşinden gitmek yaşamdır (Yuhanna 1:1-4; 6:58; 11:25; 14:6).

8:35 ayetinin dediği şey (3:1-4; 4:22) Mesih'te anlamını buluyor:

Yuhanna 17:²Çünkü sen O'na tüm insanlık üzerinde yetki verdin; öyle ki O'na verdiklerinin tümüne sonsuz yaşam versin.

³Sonsuz yaşam, seni tek gerçek Tanrı'yı ve göndermiş olduğun İsa Mesih'i bilmeleridir.

Çünkü Meseller'de yaşam olarak konuşan bilgelik, Yeni Ahit'te Mesih kişisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü yüksek ahlaklı bir kimse yol, gerçek ve yaşam olduğunu iddia etmez. Yine büyük bir peygamber Tanrı ile bir olduğunu (Yuhanna 10:30) iddia

³ Koloseliler 1:15-17, I.Korintliler 1:24, 30, İbraniler 1:2-3

etmez; ya da bir peygamber kendi adı ile dua edilmesini, kendi aracılığı ile dua edilmesini (Matta 18:19-20) öğretmez.

Böylece Mesih kendisini kurtuluşun tek aracısı (Yuhanna 10:9) olarak ifade ettiğinde şaşırıyoruz. Çünkü o dünyanın kuruluşundan önce var olan Bilgeliktir.

8:36 ayeti için 12:1-2; 5:11-14; 15:32 ayetlerine bakınız.

Mezmun 33:6 Gökler RAB'bin sözüyle,
Gök cisimleri ağzından çıkan solukla yaratıldı.

Mezmun ne diyor? Tanrı yarattı. Tanrı sözü ile yarattı; Kutsal Ruh'u ile yarattı.

Tekvin 1:1 Başlangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı.
2 Yer boştu, yeryüzü şekilleri yoktu; engin karanlıklarla kaplıydı. Tanrı'nın Ruhuları suların üzerinde dalgalanıyordu.
3 Tanrı, «Işık olsun» diye buyurdu ve ışık oldu.

Yaratılışın başına baktığımızda gördüğümüz şey budur: Tanrı gökleri ve yeri yarattı; Tanrı gökleri ve yeri Ruh'u ile yarattı; Tanrı gökleri ve yeri ağzından çıkan söz ile («Işık olsun» diye buyurdu) yarattı.

Yuhanna 1:1 Başlangıçta Söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydi ve Söz Tanrı'ydı.
2 Başlangıçta O, Tanrı'yla birlikteydi.
3 Her şey O'nun aracılığıyla var oldu, var olan hiçbir şey O'nsuz olmadı.
14 Söz insan olup aramızda yaşadı. Biz de O'nun yüceliğini, Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu olan biricik Oğul'un yüceliğini gördük.

Tekvin 1:1-3 ayetlerini aklımızda tutarak Yuhanna 1. bölüme baktığımızda şunu okuyoruz: yaratılışta Tanrı konuştu, bir söz söyledi ve her şey böyle yaratıldı; ve bu söz Tanrı Oğlu Mesih'ti (Yuhanna 1:14).

Böylece Meseller Kitabında 8:22-31 ayetlerine bakarken, burada konuşan bilgeliğin Mesih olduğu açıklığa kavuşuyor. Yuhanna diyor ki, başlangıçta “Logos” vardı: başlangıçta bilgi, akıl vardı; ve o Logos Mesih'ti.⁴

⁴ “Loji” yani “bilim” Logos kelimesinden gelmektedir.